

2024-08-14 Nr. 2024/IR240

Lietuvos Respublikos  
švietimo, mokslo ir sporto ministerijai

[smmin@smsm.lt](mailto:smmin@smsm.lt)

Daivai Vaišnorienei

[Daiva.Vainoriene@smsm.lt](mailto:Daiva.Vainoriene@smsm.lt)

Siunčiame kelis pastebėjimus paskutinei MOKINIO SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ VERTINIMO, UGDYMO PRITAIKYMO IR (AR) REIKALINGOS ŠVIETIMO PAGALBOS SKYRIMO TVARKOS APRAŠO versijai.

3.4. Specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimo ir ugdymo pritaikymo ir (ar) švietimo pagalbos skyrimo duomenys fiksuojami Mokinių registre.

Klausimas: kokie konkrečiai duomenys ir kas galės matyti tuos duomenis?

- “8.5. priima sprendimą dėl siūlymo Mokyklos vadovui (ne) skirti švietimo pagalbą (ir) arba kreiptis į Tarnybą dėl Specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimo”.

Perskaičius taip suformuluotą punktą, susidaro įspūdis, kad Komisija, atlikdama pirminį mokinio vertinimą, turi 4 pasiūlymų galimybes Mokyklos vadovui:

- neskirti švietimo pagalbos mokiniui ir nesikreipti į Tarnybą;
- neskirti švietimo pagalbos mokiniui ir kreiptis į Tarnybą;
- skirti švietimo pagalbą ir nesikreipti į Tarnybą;
- skirti švietimo pagalbą ir kreiptis į Tarnybą.

8.6. punktas nurodo “8.6. nusprendusi, kad mokiniui yra reikalingas ugdymo pritaikymas ir švietimo pagalba, kreipiasi į Tarnybą”.

Vadinasi, tokios galimybės kaip “skirti švietimo pagalbą ir nesikreipti į Tarnybą” nėra (nors iš 8.5. punkto gali susidaryti įspūdis, kad yra).

Siūlome performuluoti 8.5. punktą taip, kad jame konkrečiau atsispindėtų komisijos galimų sprendimų ar siūlymų laukas.

- “8.6. nusprendusi, kad mokiniui yra reikalingas ugdymo pritaikymas ir švietimo pagalba, kreipiasi į Tarnybą” Kas konkrečiai kreipiasi į Tarnybą? Mokyklos vadovas? Komisija? Iš teksto išplaukia, kad kreipiasi Komisija, tuo pačiu kyla klausimas - o koks tėvų vaidmuo/atsakomybė? Tuo pačiu atkreipiame dėmesį į 10. punktą “10. Mokinio Specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimas atliekamas Tarnybos, kai į ją kreipiasi Mokykla <...>”.

Tad abiem atvejais klausimai, kas konkrečiai gali ir turi kreiptis į Tarnybą (pavyzdžiui, direktorius ar Komisijos pirmininkas)? Ir dar svarbesnis kitas klausimas - ar tikrai mokykla turi teisę kreiptis į Tarnybą vaiko vertinimą atlikti, kai PPT vertinimas yra paslauga, kuriai būtinas tėvų arba pilnamečio mokinio sutikimas? Panašu, kad šitoje vietoje mokykla prisiima didesnę dalį atsakomybės, o tėvams jos paliekama mažiau.

- “9. Mokyklos vadovas skiria švietimo pagalbą ir įpareigoja švietimo pagalbos specialistus rengti pagalbos planą mokiniui pagal Pirminio ugdymosi poreikių vertinimo formoje (1 priedas) teikiamas išvadas, Komisijai paveda stebėti pagalbos plano įgyvendinimą, teikiamos pagalbos veiksmingumą mokinio ugdymuisi, **kuri**, remdamasi stebėsenos rezultatais, gali rekomenduoti Mokyklos vadovui tęsti švietimo pagalbos teikimą”.

Neaišku, ar žodis “**kuri**” reiškia Komisiją ar ką kitą. Siūlome reformuluoti bei patikslinti sakinį.

- ”15. Tarnybos vadovo įgaliojimas asmuo įkelia Specialiųjų ugdymosi poreikių **vertinimo formos (2 priedas) kopiją į Mokinių registrą**, informuoja Mokyklą apie atliktą mokinio Specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimą”

Manome, kad vertinimo formos įkėlimas į Mokinių registrą yra rizikingas ir turės, galimai, daugiau žalos nei naudos vertinamam Mokiniui. Vertinime yra atskleidžiama jautri vaiko sveikatos (ypač psichinės) informacija, kuri **privalo būti ypatingai saugoma** ir kuri gali būti **pricinama tik tiesiogiai su mokiniais dirbantiems žmonėms** (dėl informacijos jautrumo) ir **tik su tėvu/globėju ar pilnamečio mokinio informuotu sutikimu**.

Jei vertinimo formos kopija bus keliama į Mokinių registrą, matome kelias galimas rizikas:

- tėvai/globėjai arba pilnametis mokinys neteks savo asmeninės informacijos kontrolės, SUP mokinys taps pažeidžiamu, nes jo informacija bus prieinama žmonėms, kurie nėra teisiškai (ar kitaip) apriboti tą informaciją saugoti ir be tėvų/globėjų ar pilnamečio mokinio ją matyti. Specialistų vertinimo informacija apie vaiko (psichinę) sveikatą gali būti neteisingai vertinama, interpretuojama ir naudojama žmonių, kurie neturi kvalifikacijos ir kompetencijų

suprasti ją. Pavyzdžiui, psichologinio vertinimo duomenys apie konkretaus vaiko galias ir sunkumus mokyklose dabar gali būti perduodami tik tiesiogiai su vaiku dirbantiems mokytojams ir specialistams, užtikrinant, kiek įmanoma, didesnę duomenų konfidencialumą. Patvirtinus naują Aprašą, išsiplėstų informacijos prieinamumas ir taip, tikėtina, nukentėtų vaiko jautrios informacijos apsauga.

- dalis tėvų/globėjų šiandien sutinka vertinti vaiką Tarnybose, žinodami, kad jie turės sprendimo galią, ką daryti su vertinimo rezultatais toliau. Tai yra vienas iš būdų, kaip nuraminti ir motyvuoti tėvus kreiptis įvertinimo. Suprantame, kad keliant duomenis į Mokinių registrą atsiranda bene 100 proc. tikimybė, kad Tarnybų vertinimas bus matomas mokyklai ir, svarbiausia, mokiniai, vadovaujantis vertinimu, galės gauti švietimo pagalbą. Tačiau neramina tai, jog tai žinodami dalis tėvų/globėjų bus dar mažiau linkę kreiptis pagalbos į Tarnybas, o švietimo pagalbos specialistai ir administracijos turės mažiau svertų, kaip motyvuoti tėvus kreiptis. Manome, kad ir be Mokinių registro yra būdų, kaip “atnešti” mokinio vertinimo informaciją iki mokyklų bei suteikti mokiniui reikalinga pagalba (pvz, Apraše numatytas kreipimasis į Vaiko teisių apsaugas tarnybas, kai tėvai akivaizdžiai neužtikrina vaiko interesų).

Siūlome arba atsisakyti vertinimo kėlimo į Mokinių registrą, arba kelti į Mokinių registrą tik vertinimo išvadas ir rekomendacijas, tuo pačiu ieškant būdų, kaip apsaugoti vaiko jautrią sveikatos informaciją nuo prieigos žmonėms, kurie tiesiogiai nedirba su mokiniais ir/arba **gaunant tėvų/globėjų ar pilnamečio mokinio informuotą sutikimą, kam gali būti prieinama jo asmeninė informacija.**

“17. Prireikus, kai Mokykla neturi švietimo pagalbos specialisto, Specialiųjų ugdymosi poreikių vertinimo rezultatus dėl ugdymo pritaikymo ir švietimo pagalbos teikimo Tarnybos specialistai pristato **Mokyklai** ir mokinį ugdantiems mokytojams”

**Kam konkrečiai** mokyklai dar gali būti pristatomi vertinimo rezultatai be tiesiogiai su mokiniais dirbančių specialistų? Atkreipiame dėmesį, kad visame **Apraše neskiriama deramo dėmesio mokinio asmens duomenų apsaugos užtikrinimui** ir ten, kur turėtų būti aiškiai nurodyta, kas ir kokiomis sąlygomis turi teisę susipažinti su vertinimo rezultatais, naudojamos aptakios formuluotės (pvz, Mokykla). Manome, kad tinkamai neįvertinus galimų asmens duomenų, susijusių su vaiko (psichine) sveikata, rizikų, tam tikrais atvejais SUP turintys mokiniai gali tapti dar labiau pažeidžiami, kai jų vertinimo rezultatai taps lengviau prieinami per Mokinių registrą žmonėms, kurie neturėtų jų matyti. Jau ir dabar mokyklose pasitaiko atvejų, kai vaiko diagnozę žino “visa mokykla” ir vaikai dėl to yra



Lietuvos  
psichologų  
sąjunga

---

stigmatizuojami. Šią problemą turėtume spręsti rimtesne duomenų apsauga bei švietimu, o ne ją gilinti.

Lietuvos psichologų sąjunga,  
Edukacinės psichologijos komiteto pirmininkė Žydrė Arlauskaitė